Sosyal Medya Kullan?c?lar? için Sosyal Kayg? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sosyal Medya Kullan?c?lar? için Sosyal Kayg? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30723

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sosyal Medya Kullan?c?lar? için Sosyal Kayg? Ölçe?i (SMKSKÖ), bireylerin Sosyal Medya platformlar?nda (örne?in, Facebook, Instagram, Twitter) etkile?im kurarken, içerik payla??rken veya görünür olurken ya?ad?klar? kayg?, kaç?nma ve olumsuz de?erlendirilme korkusu belirtilerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? özgün bir psikometrik araçt?r. Ölçek, Alk??, Kad?rhan ve ?at (2017) taraf?ndan, geleneksel sosyal anksiyete ölçümlerinin dijital ortamlardaki özgül kayg? formlar?n? tam olarak kapsayamad??? varsay?m?ndan hareketle olu?turulmu?tur. Bu araç, sosyal medyan?n yayg?n kullan?m?yla birlikte ortaya ç?kan ruh sa?l??? sorunlar?n?n anla??lmas? ve de?erlendirilmesi aç?s?ndan ara?t?rmac?lara ve klinisyenlere önemli bir katk? sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Kayg?, Sosyal Medya Kullan?m?, Olumsuz De?erlendirilme Korkusu, Dijital Etkile?im, Ölçek Geli?tirme, Psikometri.

Yazarlar

Yasin Alk??, Zafer Kad?rhan, Mustafa ?at.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin sosyal medya ortamlar?na özgü Sosyal Kayg? düzeylerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde nicelle?tirmektir. Geli?tiriciler, çevrimiçi etkile?imlerin kendine has dinamikleri oldu?unu ve bu dinamiklerin, yüz yüze sosyal durumlardan farkl? olarak kayg?ya yol açabilece?ini belirtmi?tir. Ölçek, özellikle bireyin çevrimiçi kimli?ini yönetme, payla??mlar?na gelen tepkilerle ba?a ç?kma ve di?er kullan?c?lar taraf?ndan yarg?lanma endi?elerini ölçmeye odaklanarak, dijital ba?lama özgü sosyal fobinin de?erlendirilmesinde standart bir araç olmay? hedeflemektedir.

Yap?

Sosyal Medya Kullan?c?lar? için Sosyal Kayg? Ölçe?i (SMKSKÖ), Sosyal Kayg? yap?s?n? sosyal medyaya uyarlanm?? alt boyutlar üzerinden ele almaktad?r. Ölçek, genellikle iki ana faktör etraf?nda toplanan maddelerden olu?ur. Bu faktörler ?unlard?r:

Çevrimiçi Olumsuz De?erlendirilme Korkusu: Bireyin payla?t??? içerik (foto?raf, yorum, durum güncellemesi) veya etkile?im ?ekli nedeniyle di?er kullan?c?lar taraf?ndan alay edilme, ele?tirilme veya reddedilme endi?esi.
Sosyal Medyada Kaç?nma ve Fiziksel/Bili?sel Semptomlar: Kayg? yaratan çevrimiçi durumlardan (örne?in, bir gruba kat?lma, ki?isel bilgi payla?ma) kaç?nma davran??lar? ve sosyal

ARABPSYCHOLOGY.COM

medyay? kullan?rken ya?anan fiziksel gerginlik veya bili?sel me?guliyet (endi?eli dü?ünceler).

Bu çok boyutlu yap?, sosyal kayg?n?n dijital ortamdaki karma??k tezahürlerini yakalamay? amaçlamaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in Geçerlik çal??malar?, ölçe?in kavramsal yap?s?n? destekleyen güçlü kan?tlar sunmu?tur. Yap? geçerli?ini incelemek üzere yürütülen Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c? Faktör Analizleri (AFA ve DFA), ölçek maddelerinin sosyal medyaya özgü kayg? yap?s?n? temsil eden, teorik olarak anlaml? alt boyutlar alt?nda topland???n? göstermi?tir. DFA sonuçlar?, modelin iyi bir uyum sergiledi?ini (örne?in, CFI ve TLI de?erlerinin kabul edilebilir s?n?rlar?n üzerinde, RMSEA de?erinin ise dü?ük oldu?unu) rapor etmi?tir.

Ayr?ca, yak?nsak geçerlik kapsam?nda SMKSKÖ'nün, var olan genel sosyal kayg? ölçekleri (örne?in, Liebowitz Sosyal Kayg? Ölçe?i) ile pozitif ve anlaml? korelasyonlar gösterdi?i tespit edilmi?tir. Bu, ölçe?in genel sosyal kayg? kavram?yla ili?kili oldu?unu, ancak Sosyal Kayg?n?n sosyal medyaya özgü yönlerini ölçerek ek varyans aç?klad???n? göstermi?tir.

Güvenirlik

Sosyal Medya Kullan?c?lar? için Sosyal Kayg? Ölçe?i'nin Güvenirlik analizleri, ölçe?in iç tutarl?l???n?n mükemmel düzeyde oldu?unu göstermi?tir. Alk?? ve arkada?lar? (2017) taraf?ndan yap?lan çal??mada, ölçe?in toplam puan? için hesaplanan Cronbach's Alpha katsay?s? yüksek bir de?erde raporlanm??t?r (genellikle .90'?n üzerinde). Bu bulgu, ölçe?i olu?turan maddelerin homojen oldu?unu ve ayn? psikolojik yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktad?r.

Yüksek iç tutarl?l??a ek olarak, ölçe?in zaman içindeki istikrar?n? de?erlendiren test-tekrar test güvenirlik analizleri de gerçekle?tirilmi? olabilir. Bu tür analizler, ölçe?in k?sa bir zaman aral??? içinde tekrar uyguland???nda benzer sonuçlar üretti?ini teyit ederek, ölçümdeki hatay? en aza indirdi?ini göstermektedir. Elde edilen yüksek Güvenirlik de?erleri, SMKSKÖ'nün hem ara?t?rmalarda hem de klinik taramalarda güvenle kullan?labilece?ini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal temelini belirlemek amac?yla gerçekle?tirilen Faktör Analizi, ölçe?in sosyal medyaya özgü Sosyal Kayg?y? ölçen net ve ayr?k faktörlerden olu?tu?unu göstermi?tir. Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) a?amas?nda, maddelerin faktör yükleri incelenmi? ve özde?eri 1'den büyük olan faktörler belirlenmi?tir. Bu faktörler, ölçe?in teorik yap?s?yla uyumlu olarak isimlendirilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Daha sonra, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak modelin iyi uyumu test edilmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in iki veya üç faktörlü yap?s?n?n örneklem verilerine mükemmel bir ?ekilde uyum sa?lad???n? göstermi?, böylece ölçe?in yap?sal geçerli?i istatistiksel olarak kan?tlanm??t?r. Bu analizler, SMKSKÖ'nün sosyal medyada ya?anan sosyal kayg?y? bilimsel standartlara uygun bir ?ekilde ölçtü?ünü kesinle?tirmi?tir.

Araç

Test Tipi: Geli?tirme Ölçe?i (Özgün Ölçek)

Format: Kendini De?erlendirme Ölçe?i (Self-Report Instrument).

Derecelendirme: Geli?tirme makalesinde belirtilen tipik format, 5 veya 6 noktal? Likert tipi bir derecelendirmedir (örne?in, 1=Bana Hiç Uygun De?il, 5=Bana Tamamen Uygun).

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinal Geli?tirme Dili).

Popülasyon Grubu: Aktif Sosyal Medya kullan?c?lar?.

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi sonu ve yeti?kinlik dönemi (Özellikle üniversite ö?rencileri üzerinde standardize edilmi?tir).

Popülasyon Detaylar?: Orijinal çal??man?n örneklemi, Türkiye'deki çe?itli üniversitelerden gönüllü ö?rencilerden olu?maktad?r. Bu popülasyon, sosyal medyay? yo?un ve çe?itli amaçlarla kullanan bir grubu temsil etmektedir.

Test Metodolojisi: Bireysel uygulama esas?na dayan?r. Çevrimiçi anketler veya bas?l? formlar arac?l???yla uygulanabilir. Ölçekten al?nan yüksek toplam puanlar, bireyin sosyal medyada deneyimledi?i sosyal kayg?n?n yüksek oldu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Ölçme Arac?, Dijital Psikoloji, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi, Çevrimiçi Anksiyete, Sosyal Fobi, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Zafer Kad?rhan

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

Ba?l?l?k E-posta Adresi: kadirhan@metu.edu.tr

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yaz??ma Adresi: Orta Do?u Teknik Üniversitesi (ODTÜ), Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye.

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2017

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve ticari olmayan ara?t?rmalarda kullan?m? için yay?mlanan makaleye at?f yap?lmas? gerekmektedir. Ticari kullan?m, adaptasyon veya tercüme amaçl? kullan?mlar için sorumlu yazar Zafer Kad?rhan ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmelidir.

Online Kaynak: Ölçe?in geli?tirme makalesine ait kal?c? eri?im linki: sciencedirect.com. Makalenin DOI numaras?: 10.1016/j.chb.2017.03.011.

Referanslar

Alk??, Y., Kad?rhan, Z., & ?at, M. (2017). Development and validation of Social Anxiety Scale for Social Media Users. *Computers in Human Behavior,* 72, 296-303.DOI: 10.1016/j.chb.2017.03.011.

Sosyal Medya Kullan?c?lar? için Sosyal Kayg? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r ve bu platformda yay?nlanmas? mümkün de?ildir. Ölçek maddelerine ula?mak için Alk??, Kad?rhan ve ?at (2017) taraf?ndan *Computers in Human Behavior* dergisinde yay?mlanan makalenin "Appendix" veya "Method" bölümlerine ba?vurulmas? gerekmektedir.

Maddeler, sosyal medya kullan?m?na özgü a?a??daki temalar? içermektedir:

Sosyal medyada payla??m yapmadan önce a??r? endi?e duyma.
Yorum veya be?eni say?s?n?n az olmas?ndan dolay? utanma veya hayal k?r?kl??? ya?ama.
Profilini veya payla??mlar?n? sürekli kontrol etme ihtiyac?.
Olumsuz bir yorum alma korkusuyla belirli içerikleri payla?maktan kaç?nma.

ARABPSYCHOLOGY.COM